

ב"ה

התקשרות

קונטרס שבועי לאנ"ש חסידי חב"ד לחיזוק ההתקשרות
לכ"ק אדמו"ר רבי מנחם מענדל בהרה"ק רלו"י מליובאוויטש
זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע

שיחות • אגרות • פניני חסידות לפה"ש • הלכות, מנהגים וטעמיהם • ניצוצות • זמנים

תתקנב

ערב שבת קודש
פרשת נח
ג' במרחשוון ה'תשע"ג

יוצא לאור עלידי
מכון ליובאוויטש שעל-יד
צעירי-אגודת-חב"ד באה"ק ת"ו - המרכז

מורה שיעור ללימוד היומי ברמב"ם

ג' במרחשוון ה'תשע"ג - י' במרחשוון ה'תשע"ג

יום	יום בחודש	ג' פרקים ליום	פרק א' ליום	ספר-המצוות
ו'	ג' במרחשוון	הלכות כלים פרק ו-ח.	הלי אישות פרק כה.	מ"ע קח.
ש"ק	ד' במרחשוון	פרק ט-יא.	הלי גירושין.. בפרקים אלו. פרק א.	מ"ע קא.
א'	ה' במרחשוון	פרק יב-יד.	פרק ב.	מ"ע צט.
ב'	ו' במרחשוון	פרק טו-יז.	פרק ג.	מ"ע ק.
ג'	ז' במרחשוון	פרק יח-כ.	פרק ד.	מ"ע קו.
ד'	ח' במרחשוון	פרק כא-כג.	פרק ה.	מ"ע קד.
ה'	ט' במרחשוון	פרק כד-כו.	פרק ו.	מ"ע צו.
ו'	י' במרחשוון	פרק כז-כח. הלכות מקואות.. בפרקים אלו. פרק א.	פרק ז.	מ"ע קט.

זמני השבוע*

צאת הכוכבים	שקיעת החמה***	מנחה גדולה	חצות היום והלילה	סוף זמן ק"ש	זריחת החמה	זמן ציצית ותפילין	עלות השחר**		תאריך
							ד' 72 לפני הזריחה	ד' 120 לפני הזריחה	
5.28	5.03.6	11.56	11.26	8.34	5.54	4.56	4.35	3.48	ו', ג' במרחשוון
5.27	5.02.5	11.55	11.25	8.35	5.55	4.57	4.36	3.49	ש"ק, ד' במרחשוון
5.26	5.01.5	11.55	11.25	8.35	5.56	4.58	4.36	3.50	א', ה' במרחשוון
5.25	5.00.4	11.55	11.25	8.35	5.57	4.58	4.37	3.50	ב', ו' במרחשוון
5.24	4.59.3	11.55	11.25	8.36	5.57	4.59	4.38	3.51	ג', ז' במרחשוון
5.23	4.58.3	11.55	11.25	8.36	5.58	5.00	4.39	3.52	ד', ח' במרחשוון
5.22	4.57.3	11.55	11.25	8.36	5.59	5.01	4.39	3.52	ה', ט' במרחשוון
5.21	4.56.3	11.55	11.25	8.37	6.00	5.01	4.40	3.53	ו', י' במרחשוון

* הזמנים מתייחסים לאזור המרכז. באזור ההרים והעמקים יש שינויים שעשויים להגיע למספר דקות.
 ** לגבי זמן עלות השחר הנהוג בחב"ד קיימות שלוש דעות. הבאנו את הזמנים לפי הדעה המוקדמת ביותר והמאוחרת ביותר, וראוי להחמיר לפי העניין.
 *** זמני השקיעה כאן הם לפי השקיעה הנראית. אולם אדה"ז בסידורו ('סדר הכנסת שבת') מכיר בשקיעה האמיתית, המאוחרת ממנה "בכמו ארבע מינוטין" (לשון אדה"ז שם. שיעור התלוי במיקום ובעונות השנה).

זמני הדלקת הנרות וצאת השבת

באר-שבע		חיפה		תל-אביב		ירושלים		פרשת
צה"ש	הדה"נ	צה"ש	הדה"נ	צה"ש	הדה"נ	צה"ש	הדה"נ	
5:41	4:45	5:38	4:32	5:40	4:41	5:38	4:26	נח
5:34	4:37	5:31	4:24	5:33	4:34	5:31	4:19	לך-לך

עורך ראשי: מנחם מענדל ברוד • עורך: נחמיה קפלון • הגהה: יוסף יצחק אולידורט

מו"ל: מכון ליובאוויטש שעליד צעירי-אגודת-חב"ד באה"ק ת"ו - המרכז

יור: הרב יוסף יצחק הכהן אהרונוב

כתובת: ת"ד 14 כפר-חב"ד 60840, טל' 03-9607588, פקס: 03-9606169

www.chabad.org.il דואר אלקטרוני: chabad@chabad.org.il ISSN 0793-7474 אינטרנט:

חשבון צדק מתוך רגש שמחה והתעלות

- שבת נח היא 'אבן הבוחן' לעבודת האדם בכל ימי השבוע בפועל
- אות הברית והקשת מדגישים כיצד על-ידי נח נמשך שם הוי', גם בעולם שנברא משם אלוקים
- החשבון נפש בשבת זו צריך להיות באופן שכולל את שתי המעלות – תשובה ותיקון בפרטי כל ענייניו במדידה והגבלה שמצד שם אלוקים, ועם זאת – על-ידי שמחה והתעלות שמצד שם הוי' • משיחת כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו

זיך שבת בראשית אזוי גייט א גאנץ יאר" (ההנהגה דשבת בראשית נמשכת בכל השנה) – כיוון ש"מיניה מתברכין כולהו יומין"⁵, כל ימי השבוע הראשון לעבודה בפועל בעולם, שבו כלולים גם ימי השבוע דכל השבועות שבמשך השנה⁶, שהרי בכל שבוע חוזרים ונשנים אותם שבעה ימים, מיום ראשון עד יום השבת⁷, שבעת ימי ההיקף הכוללים כל המשך הזמן.

ומזה מובן שגם "שבת נח" היא שבת כללית – להיותה השבת הראשונה שבה נשלמת עבודת ששת ימי המעשה ("ויכולו השמים והארץ וכל צבאם"⁸) של השבוע הראשון, שכולל כל השבועות שבמשך השנה, ולכן מודגש בה כללות

א. שבת פרשת נח היא שבת כללית, להיותה השבת הראשונה שבה נשלמת העבודה בששת ימי המעשה שלאחרי שבת בראשית (סיום וחותם מועדי חודש תשרי, שלאחרי זה מתחילה עיקר העבודה בעולם, שמים וארץ וכל צבאם) – כמודגש בשם הפרשה: "נח", מלשון מנוחה, "נייחא¹ דרוחא, שהוא בחינת שביטה כאדם השוכת ממלאכתו, וכמו שכתוב² וישבות ביום השביעי ותרגמו ונח ביומא שביעאה³, היינו, שבשם הפרשה מודגש כללות עניינו של יום השבת.

וההסברה בזה:

מהטעמים לכך ש"שבת בראשית" היא שבת כללית, כפתגם רבותינו נשיאינו⁴ "ווי מ'שטעלט

(1) תו"א ריש פרשתנו.

(2) בראשית ב.ב.

(3) ובפרטיות יותר: "נח נח" ב"פ, "נייחא לעליונים נייחא לתחתונים", שהם ב' בחינות בשבת, שבת תתאה (נייחא דתתא¹*) ושבת עילאה (נייחא דעילא²*) – תו"א שם. [*לשון רבים, שהם כוללים ריבוי דרגות עד א"ס, אלא שבכללות נחלקים לב' מדרגות, שבת תתאה ושבת עלאה].

(4) ראה קונטרס משיחות ש"פ בראשית ה'תשנ"ב בתחלתו. וש"נ.

(5) זח"ב סג.ב. פח.א.

(6) ויש לומר, שנוגע גם לשנים שלאח"ז, כיוון ש"שנה" הוא מלשון שונה, שבה חוזרים ונשנים אותם עניינים שהיו בשנה שלפנ"ו, הכוללים כל השינויים (שנה מלשון שינוי) שבכלות הזמן.

(7) שלכן "אנו מונין היום יום ראשון בשבת, יום שני כו' עד יום השבת", אף ש"כבר עברו רבבות ימים משימ"ב עד עתה" (לקו"ת שה"ש כה, סע"א. ובכ"מ).

(8) בראשית ב.א.

לכירור וזיכוך העולם (עליידי התשובה), ולכן, "בענני ענן על הארץ (כשתעלה במחשבה לפני להביא חושך ואבדון לעולם) ונראתה הקשת בענן גו' וראייתה לזכור ברית עולם גו'¹⁸, שהוא עניין הכריתת ברית עם נח¹⁹, שעליידי עבודתו בכירור וזיכוך העולם התחתון שאין תחתון למטה ממנו, נעשה "נייחא דרוחא", שנשלם רצונו של הקב"ה בכריאת העולם, שנתאווה הקב"ה להיות לו ית' דירה בתחתונים²⁰.

ובסגנון אחר: בפרשת בראשית מודגש בעיקר מעמד ומצב העולם כפי שהוא מצד הכוונה העליונה ("בכוח"), ובפרשת נח מודגש בעיקר מעמד ומצב העולם כפי שהוא מצד עבודת האדם ("בפועל"), שגם בעולם התחתון שאין תחתון למטה ממנו (ועד לתכלית הירידה ד"מלאה הארץ חמס"²¹), נעשה מעמד ומצב של כירור וזיכוך (ועד לטהרה²²) – "עולם חדש ראה"²³.

ג. ובעומק יותר – שעליידי העבודה בפועל (בפרשת נח) מיתוסף עליו גדול יותר לגבי המעמד ומצב שמצד הבריאה (בפרשת בראשית), כמרומו בסיומה וחותרמה של פרשת בראשית אודות מעלתו של נח, "ונח מצא חן בעיני הוי'": בכריאת העולם כתיב "בראשית ברא אלוקים את השמים ואת הארץ", ל"ב פעמים אלוקים נאמר כמעשה בראשית²⁴ – כיוון שכריאת העולם היא עליידי שם אלוקים, שפירושו "בעל היכולת ובעל הכוחות כולם"²⁵, שקאי על דרגת האלוקות השייכת לעולם, "אלקים" בגימטריא "הטבע"²⁶. וגם מה שנאמר בהמשך הפרשה "ביום עשות

עניין השבת שעניינו מנוחה, "נח", "נייחא דרוחא.. שבייתה כאדם השוכת ממלאכתו".

ונמצא, ששבת בראשית כוללת את העבודה בכל ימי השבוע (בכל השנה) כפי שהיא "בכוח", ושבת פרשת נח (לאחרי העבודה בפועל במשך ששת ימי המעשה) כוללת ומהווה "אכן הבוחן" לעבודת כל ימי השבוע (בכל השנה) כפי שהיא "בפועל"⁹.

ב. ויש לבאר הקשר והשייכות גם לתוכנה של פרשת השבוע¹⁰:

מהעניינים המשותפים לפרשיות בראשית ונח (שבהן מודגשת ההוספה והמעלה שבפרשת נח לגבי פרשת בראשית) – בריאת וקיום העולם: בפרשת בראשית מסופר אודות בריאת העולם, "בראשית ברא אלוקים את השמים ואת הארץ"¹¹, "אלה תולדות השמים והארץ בהבראם"¹², ובפרשת נח מסופר אודות ההבטחה (והשבועה¹³) על קיום העולם, "עוד כל ימי הארץ וגו' לא ישבותו"¹⁴, "זאת אות הברית אשר אני נותן ביני וביניכם גו' לדורות עולם את קשתי נתתי בענן והיתה לאות ברית ביני ובין הארץ"¹⁵.

ומהחילוקים שביניהם¹⁶ – שבפרשת בראשית מדובר אודות שלימות העולם ("עולם על מילואו נברא"¹⁷) כפי שהוא מצד בריאתו עליידי הקב"ה, ולכן, כשהעולם יורד ממדרגתו כפי שצריך להיות מצד רצון הקב"ה לא יכול להיות קיום העולם, כמסופר בסוף פרשת בראשית "וירא ה' כי רבה רעת האדם בארץ גו' ויינחם ה' גו' ויאמר ה' אמחה וגו'"; ובפרשת נח מדובר אודות שלימות העולם כפי שהוא מצד עצמו, שגם במצב ירוד ניתן כוח

(18) ט, יד-טז ובפרש"י.

(19) להעיר מהשייכות דנח לנש"י, כמ"ש בפסוקי זכרונות דר"ה "וגם את נח באהבה זכרת" (ראה המשך תער"ב ח"א ע' תח).

(20) ראה תנחומא נשא טז. ועוד. תניא רפ"ו. ובכ"מ.

(21) ו.יג.

(22) להעיר, שהמבול בא לטהר את העולם, ע"ד ובדוגמת הטהרה דמקווה ששיעורה ארבעים סאה, ולכן היה הגשם דהמבול במשך ארבעים יום (תו"א שם).

(23) ב"ר פרשתנו פ"ל, ת.

(24) ראה זח"ג רטז, סע"ב. זו"ח צד, ב. צו, ב. קי, ג.

(25) שו"ע או"ח סוס"ה. וראה טור ושו"ע אדה"ז שם.

(26) פרדס שי"ב פ"ב. ר"ח שער התשובה פ"ו. הנסמן בסה"מ מלוקט ח"ב עמ' צג הערה 67.

(9) ע"ד ובדוגמת החילוק שבין השבת שלפני הבריאה להשבת שבסיום וגמר הבריאה (ראה גם קונטרס משיחות ש"פ נצבים, בדר"ה ו"פ וילך ס"ז. וש"נ).

(10) נוסף על האמור לעיל בנוגע לשם הפרשה – "נח".

(11) בראשית א, א.

(12) שם ב, ד.

(13) כמ"ש "לא אוסיף גו' ולא אוסיף", "כפל הדבר לשבועה" (ת, כא ובפרש"י).

(14) שם, כב.

(15) שם ט, יב-יג.

(16) בהבא לקמן – ראה גם לקו"ש חט"ו עמ' 51 ואילך.

(17) ראה ב"ר פי"ב, ו. פי"ג, ג. פי"ד, ז.

כמו השמש והירח והכוכבים וכל הגלגלים בסיבובם התמידי ("לא ישבותו"), ניכר ומתגלה כוח האין־סוף שלמעלה מהמדידה וההגבלה העולם (כיוון שמצד המדידה וההגבלה של העולם צריך להיות שינוי והפסק) – "אני הוי' לא שניתי"³⁴.

ו"את קשתי נתתי בענן" – שה"קשת" היא מהשתקפות קרני השמש בענן, היינו, שגם הענן העולה מן הארץ ("ואד יעלה מן הארץ"³⁵) נעשה מזוכך עד שמשתקף בו האור של "שמש הוי"³⁶. וב' עניינים אלו קשורים זה לזה, שקיום העולם מודגש על־ידי הקשת, כמו שכתוב "זאת אות הברית אשר הקימותי ביני ובין כל בשר אשר על הארץ" – שבוה מרומז שבמציאותו של "כל בשר אשר על הארץ" ניכר ומתגלה כוח הפועל שמחיה ומחווה אותו, שזהו עניין שם הוי', מלשון מהווה, ועד לשם הוי' שלמעלה מהעולם, היה, הווה ויהיה כאחד²⁷, שם העצם³⁷, ועד לכוח העצמות שבהתהוות מאין ליש, מ"מהותו ועצמותו של המאציל ברוך הוא שמציאותו הוא מעצמותו ואינו עלול מאיזה עילה שקדמה לו ח"ו ולכן הוא לבדו בכוחו ויכולתו לברוא יש מאין ואפס המוחלט ממש"³⁸, שניכר ביש הגשמי שמציאותו היא היש האמיתי³⁹.

* * *

34 מלאכי ג,ו.

35 בראשית ב,ו.

36 ויומתק יותר ע"פ פירוש המדרש (ב"ר פרשתנו פל"ה,ג) ש"קשתי" הוא "דבר שהוא מוקש ליי", שהוא דוגמא לכבודו ית', כמ"ש (יחזקאל א,כח) "כמראה הקשת אשר יהיה בענן ביום הגשם כן מראה הנוגה סביב הוא מראה דמות כבוד ה'" (וראה ספר הלקוטים (דא"ח להצ"צ) ערך קשת (עמ' רעח ואילך). וש"נ).

37 ועפ"ז י"ל, שה"שמש הוי" שב"קשת" כולל גם שם הוי' דלעילא, שגם הוא נמשך ומתגלה בעולם (בענן שעולה מן הארץ), ועי"ז נעשה הכריתת ברית על קיום העולם באופן ד"לא ישבותו", שבוה מתגלה התוקף ד"אני הוי' לא שניתי", שעיקרו מצד שם הוי' דלעילא, כי אמיתת עניין הא"ס ובל"ג הוא בהעצמות דווקא (ראה לקו"ש ח"ה עמ' 98).

38 כס"מ הל' ע"ז פ"ב ה"ז. פרדס שי"ט. מו"נ ח"א פס"א ואילך. עיקרים מאמר ב' פכ"ח.

38 תניא אגה"ק ס"כ.

39 ראה ביאורו ל"אדהאמ"צ בשלח מג,ג. ועוד.

הוי' אלוקים ארץ ושמים" – הרי זה באופן ששם הוי' מתלבש ומתעלם בשם אלוקים, היינו, שאף שכוח ההתהוות הוא משם הוי' (הוי' לשון מהווה²⁷), מכל־מקום, ההתהוות בפועל היא על־ידי התלבשות שם הוי' בשם אלוקים, ולכן, שם הוי' (כוח ההתהוות) אינו מתגלה בנבראים, והגילוי הוא משם אלוקים בלבד.

והחידוש שעל־ידי עבודת נח ש"מצא חן בעיני הוי'" – שעל־ידי זה מתגלה בעולם (שנברא על־ידי) ההתלבשות ב(שם אלוקים) שם הוי' שלמעלה מהעולם²⁸, היינו, שבמציאות העולם כפי שנברא על־ידי שם אלוקים מתגלה שם הוי' (כמו שכתוב²⁹ "ואמת הוי' לעולם"), ועד שניכר בגלוי ש"הוי' הוא האלוקים"³⁰, שגם הצמצום וההסתר (אלוקים) הוא לאמיתתו שם הוי', על־ידי זה שגילוי שם הוי' מתגלה וחודר במציאות העולם שנברא על־ידי שם אלוקים, ואז נמשכת ומתגלה דרגא נעלית יותר בשם הוי'³¹ (הוי' דלעילא), ומוסיף והולך בעילוי אחר עילוי, כמבואר בעניין ז' פעמים הוי' הוא האלוקים שאומרים בסיום וחותרם תפלת נעילה של יום־הכיפורים³².

ד. ויש לומר, שעניין זה (שבעולם שנברא בשם אלוקים מתגלה שם הוי') מרומז בתוכנה של פרשת נח אודות קיום העולם באופן ש"לא ישבותו", וברית "את קשתי נתתי בענן":

"לא ישבותו" – כמבואר בכמה מקומות³³ שבהנהגת העולם באופן תמידי ללא שינוי והפסק,

27 זח"ג רנו, סע"ב. פרדס ש"א פ"ט. ועוד.

28 ובפרטיות יותר – לא רק שם הוי' ששייך לעולם הפנימיות דשם אלוקים, הוי' דלתתא, אלא גם שם הוי' שלמעלה מהעולם, הוי' דלעילא*. [*ועפ"ז יומתק מאמרז"ל שנח "עולם חדש ראה" – חידוש ממש, מצד גילוי שם הוי' שלמעלה מהעולם].

29 תהילים קיז,ב.

30 ואתחנן ד,לה.לט. מ"א יח,לט.

31 ומרומז בדיוק הלשון "הוי' הוא האלוקים" (ולא "אלוקים הוא הוי'"), שלגבי דרגא נעלית יותר נחשב שם הוי' שבדרגא הקודמת כשם אלוקים. – ובלשון הקבלה: הוי' הוא ז"א ואלוקים הוא מלכות, וכשז"א (הוי') עולה בעתיק, כאלוקים יחשב (לקו"ת דרושי ש"ש סה, רע"ד) – ממשנת חסידים סוף מס' יומא).

32 ראה סה"מ מלוקט ח"א עמ' שמט. וש"נ.

33 ראה המשך תרס"ו עמ' קנו. ועוד.

ומעשה, ולקבל על עצמו לתקן ולהשלים העניינים הדורשים תיקון ושלמות, ועוד והוא העיקר, לתקנם ולהשלימם במעשה בפועל, ש"המעשה הוא העיקר"⁴⁷.

והתיקון במעשה בפועל נוגע ושייך לתשובה עצמה - שאף ש"עיקר התשובה בלב"⁴⁸, וכפסקי הדין בגמרא⁴⁹ שעלידי הרהור תשובה נעשה צדיק (ויתירה מזה: "צדיק גמור"⁵⁰), הרי זה מפני שהרהור תשובה, שבלב הוא באופן שכולל (ככוח) ההמשך שלאחרי זה עד למעשה בפועל (שהוא העיקר).

ועניין זה מודגש יותר בתשובה על עניינים שבין אדם לחברו⁵¹ (שבהם מודגשת יותר פעולת התורה בעולם) - ש"אינו נמחל לו לעולם עד שיתן לחבירו מה שהוא חייב לו וירצהו"⁵², כמו שכתוב⁵³ "והשיב את הגזילה אשר גזל". ולדוגמא בגזילה בדקות, ש"נתן לו (שלום) ולא החזיר (שלום) . . גזילת העני בבתיכם"⁵⁴, גם כשהסיבה שלא החזיר לו שלום היא מפני שהיה עסוק וטרוד בעניין של מצווה⁵⁵ (וייתכן שבגלל זה לא הבחין בו), ובוודאי שלא התכוון לפגוע בו ח"ו, מכל מקום, כיוון שבפועל היתה לחבירו נפילת הרוח⁵⁶, צריך לפייסו ולרצותו.

[ולהעיר, שעניין זה יכול (וצריך) להיות גם ביום השבת, ובפרט שיום השבת הוא זמן המוכשר ומסוגל ביותר להוסיף באהבת ישראל ואחדות

ה'. עלפי האמור לעיל שבשבוע פרשת נח כלולה עבודת כל השנה כולה כפי שהיא בפועל, מובן, שיום שבת קודש פרשת נח הוא הזמן המתאים לחשבון צדק של העבודה בפועל בשנה החדשה שנמצאים כבר בתוכה⁴⁰ - לבחון כל פרטי ענייני העבודה של ששת ימי המעשה ויום השבת⁴¹ (הכוללים כל ימי השבוע של כל השנה), על מנת לתקן ולהשלים כל ענייני העבודה בפועל בתכלית השלימות.

ויש לומר, שעשיית החשבון צדק בשבת פרשת נח על השבוע הראשון של העבודה בפועל, צריך להיות באופן המתאים לתוכנה של העבודה בפועל - שעיקרה ותכליתה לגלות בעולם דרגת האלוקות שלמעלה מהעולם, "הוי" הוא האלוקים". ולהעיר, שעניין זה מודגש גם בעבודת התשובה⁴² (לאחרי הקדמת החשבון צדק) - "שובה ישראל עד הוי' אלוקיך"⁴³, שהתשובה היא באופן שהוי' נעשה אלוקיך⁴⁴, ועד לשלימות התשובה ביום הכיפורים שסיומו וחותרו באמירת ז' פעמים "הוי' הוא האלוקים", ובהתאם לכך, נעשה גם החשבון צדק באופן נעלה יותר, כדלקמן.

1. ובהקדמה:

הכלל ש"כל ישראל בחזקת כשרות"⁴⁵ הוא (בעיקר) בנוגע לזולת (כפי שמצינו להלכה בנוגע לעדות וכיוצא בזה), אבל בנוגע לעצמו, אין לסמוך על ה"חזקת כשרות"⁴⁶, אלא צריך לבחון (מזמן לזמן) מעמדו ומצבו עלידי עשיית חשבון צדק בנוגע לכל פרטי ענייניו במחשבה, דיבור

40) לאחר סיומו של חודש תשרי, אותיות רשית (בעה"ט עקב יא,ב).

41) ובפרט ביום השבת לאחר חצות, זמן המנחה, קרוב לסימום של יום השבת.

42) להעיר מהשייכות לפרשת השבוע - ש"הטריחו בבניין זה (בניין התיבה) כדי שיראוהו אנשי דור המבול עוסק בה ק"כ שנה . . . אולי ישוּבו" (פרש"י פרשתנו ויד), ויתירה מזה, "כשהורידו הורידו ברחמים אם יחזרו יהיו גשמי ברכה" (שם ז,ב).

43) הושע יד,ב.

44) ובב' הפירושים שבוה - ששם הוי' נמשך ומתגלה בשם אלוקים, ויתירה מזה, ששם הוי' נעשה שם אלוקים, ונמשך ומתגלה שם הוי' נעלה יותר (לקו"ת שבהערה 31).

45) רמב"ם הל' קידוה"ח פ"ב ה"ב. וראה גם הל' יסוה"ת ספ"ז. 46) להעיר ממארו"ל "אל תאמין בעצמך כו'" (אבות פ"ב מ"ד).

47) אבות פ"א מ"ד.

48) תניא פכ"ט. שם אגה"ק ס"י.

49) קידושין מט,ב.

50) אור"זרוע סק"ב.

51) ולהעיר, שעיקר עונש המבול היה על עניינים שבין אדם לחבירו, כמארו"ל (פרש"י פרשתנו ו,יג) "לא נחתם גזר דינם אלא על הגזל".

52) רמב"ם הל' תשובה פ"ב ה"ט.

53) ויקרא ה,כג.

54) ברכות ו,סע"ב.

55) ובפרט ש"העוסק במצווה פטור מן המצווה" (סוכה כה,סע"א. ושי"ג), וכידוע הטעם שמצד ההתכללות דכל המצוות, יש בכל מצווה מעין ודוגמת שאר המצוות (ראה לקו"ש חכ"ו עמ' 237 הערה 64. ושי"ג).

56) וזה שאצלו ישנה המצווה דהחזרת שלום (שליטת גזילה) מצד התכללות המצוות (כבהערה הקודמת), לא מהני לבטל נפילת הרוח לחבירו, כפשוטו.

בפרשת נח. ויש להוסיף, שעניין זה נוגע גם לשלילת רגש של צער ומרידות כתוצאה מהחשבון צדק (כשרואה שיש עניינים הצריכים תיקון) – כיוון שנגרש אצלו בעיקר (לא החיסרון שבעניינים הפרטיים, אלא) תנועת ההתעלות לדרגא נעלית יותר, להמשיכה ולגלותה בענייניו הפרטיים. ובעומק יותר, שנגרש אצלו שכוונת הירידה למעמד ומצב הדורש תיקון היא בשביל השלימות שנעשית על-ידי התשובה,

ישראל⁵⁷, כפי שמצינו בהלכה לעניין השתתפות בסעודה עם חבריו ביום השבת, ומודגש גם במנהג ישראל בהכנסת־אורחים ביום השבת⁵⁸. וכיוון שהחשבון צדק הוא באופן שמפשפש בפרטי ענייניו, ומשתדל ועוסק בתיקונם במעשה בפועל – הרי הוא (בשעת מעשה) במעמד ומצב של מדידה והגבלה, לפי ערך וביחס למדידה וההגבלה של פרטי ענייניו שמונח ועוסק בתיקון שלהם, כל פרט ופרט לפי עניינו.

גם כשהסיבה שלא החזיר לו שלום היא מפני שהיה עסוק וטרוד בעניין של מצווה, כיוון שבפועל היתה לחבירו נפילת רוח, צריך לפייסו ולרצותו

שמתגלה בפועל⁶⁰ תוקף ההתקשרות של יהודי עם הקב"ה גם בהיותו במצב ירוד, על־דרך ובדוגמת השלימות בשם הוי' כשנמשך ומתגלה בפועל גם ב(הצמצום והירידה ב)שם אלוקים, ולכן, נעשה החשבון צדק והתשובה מתוך רגש של שמחה⁶¹ ותענוג⁶².

ז. ועניין זה מודגש גם באופן העבודה ביום השבת

(הקליטה דכל ענייני חג הסוכות שבו מתגלים ענייני ר"ה ויוה"כ), שלפני הקפות מכריזים הפסוק "אתה הראת לדעת כי הוי' הוא האלוקים", וג' פעמים (כמנהג חב"ד), בכל ג' הפעמים דהקפות, בליל שמע"צ, בליל וביום שמח"ת] (שבסיומו מכריזים "הוי' הוא האלוקים" ז"פ).

60) משא"כ בצדיק ה"ז בכוח ולא בפועל.

61) להעיר, שחג הסוכות, "זמן שמחנתו", נקרא "ראשון לחשבון עוונות" (ויק"ר פ"ל, ז. טואו"ח סתקפ"א), דיש לומר, שזוהי מרומז גם שהחשבון צ"ל מתוך שמחה (וראה הערה הבאה).

62) ויש לומר, שעניין זה מודגש בהחשבון צדק והתשובה שבשבת פרשת נח יותר מאשר בהחשבון צדק והתשובה דאלול ותשרי.

ומהטעמים לזה – בפשטות – שהחשבון צדק דאלול ותשרי, להיותו בסיום העבודה בפועל דכל השנה, עיקרו תיקון העבר (אף שהוא גם הכנה לשנה הבאה). משא"כ החשבון צדק שבשבת פרשת נח, להיותו בסיום העבודה בפועל של השבוע הראשון שכולל (בכוח) השבועות דכל השנה, עיקרו קבלה על להבא בנוגע לעבודה בפועל שתהיה במשך השבועות הבאים.

וישנו אופן נעלה יותר – שתמורת הפשפש במעשיו הרי הוא מתעלה לדרגא ועולם נעלה יותר, להיות מונח לגמרי בתפילה ותורה וכו', ובדרך ממילא יידחו ויתבטלו העניינים הבלתי רצויים, כיוון שמעט אור דוחה הרבה חושך, ועל־אחת־כמה־זכמה הרבה אור; אבל לאידך, באופן זה לא מודגש התיקון ושלימות העניינים הפרטיים, כיוון שאינו מתעסק בהם.

והשלימות האמיתית היא בחיבור ב' המעלות גם יחד – שהחשבון צדק התיקון ושלימות העניינים הפרטיים על־ידי ההתעסקות בהם היא, מתוך תנועה של התעלות לדרגא נעלה יותר, להמשיכה ולגלותה במדידה וההגבלה של כל פרט ופרט לפי עניינו, שיהיה באופן המתאים לדרגא העליונה – על־דרך ובדוגמת ובהתאם להמשכה והגילוי של שם הוי' בשם אלוקים, שנעשית בעבודה בפועל⁵⁹

57) ובאופן ד"ויקהל משה", "עשה לך קהילות גדולות כו' בכל שבת ושבת" (יל"ש ר"פ ויקהל).

58) ויש לומר, שהטעם שעיקר החיוב בהכנסת־אורחים הוא ביו"ט יותר מאשר בשבת (ראה תו"א ר"פ חיי"ש. ובכ"מ), הוא, לפי שהכנסת־אורחים ביום השבת היא באופן שהאורח אינו מרגיש את עצמו כ"אורח", אלא בשווה לבעל הבית, מצד גודל האהבה והאחדות שביניהם.

59) לאחר וע"י הנתינת כוח (בכוח) דשבת שובה ("שובה ישראל עד הוי' אלוקיך") ודויהו"כ [וגם בשמע"צ ושמח"ת

- התוכן של (פרשת) נח, מנוחה ושבתה ביום השבת:

עניינו של יום השבת - כמו שכתוב⁶³ "ויום השביעי שבת להוי' אלוֹקִיךָ", שנמשך ומתגלה שם הוי' בשם אלוֹקִים, וכמבואר בדרושי חסידות⁶⁴ בפירוש הכתוב² "ויכל אלוֹקִים ביום השביעי", ש"כלתה בחינת ומדרגת מדת הצמצום וההסתר דשם אלוֹקִים ונמשך התגלות שם הוי', שבת להוי'".

ועניין זה מודגש גם בתשובה של יום השבת, "שבת אותיות תשב"⁶⁵ - שהתשובה בשבת היא תשובה עילאה⁶⁵ שהיא בשמחה רבה⁶⁶, כיוון שאינה באופן של התעסקות עם שלילת ותיקון העניינים הבלתי־רצויים (תשובה תתאה שזמנה לפני יום השבת), אלא באופן של התעלות לדרגה נעלית יותר⁶⁷, על־ידי ההתעסקות בלימוד התורה⁶⁸ (נגלה תורה ובמיוחד פנימיות התורה⁶⁹) בתכלית השלימות, באופן של "אתדבקות רוחא ברוחא"⁷⁰, ב"יחוד נפלא שאין יחוד כמוהו"⁷¹, ויתירה מזה,

שכל מציאותו בטלה ומכוסה לגמרי בתורה, על־דרך ובדוגמת המעמד ומצב לעתיד־לבוא (ששייך ליום השבת, "ליום שכולו שבת ומנוחה לחיי העולמים"⁷²), כמו שכתב הרמב"ם בסיום וחותם ספרו⁷³ ש"באותו הזמן" יהיה לימוד התורה באופן ד"כמים" ("אין⁷⁴ מים אלא תורה"⁷⁵) לים מכסים".

ויש להוסיף, שבשבת פרשת נח מודגשת ביותר התשובה בשמחה⁷⁶ - כיוון שבאים זה עתה מחודש תשרי, ה"מרובה במועדות"⁷⁷, שאין אומרים תחנון (מערב יום־הכיפורים) עד סיומו של החודש⁷⁸, וכשמתחילים לומר תחנון בחודש מרחשוון (לאחרי ראש־חודש) אין רגילים עדיין באמירת תחנון (ובעומק יותר - שנמשכת עדיין השפעת המועדים⁷⁹), ולכן, מודגשת יותר השמחה שבעבודת התשובה (גם בתשובה תתאה שלפני השבת).

(קטעים מהתועדות שבת פרשת נח, ד' במרחשוון ה'תשנ"ב, התועדות תשנ"ב כרך א, עמ' 216:222)

63) יתרו כ"י.

64) לקו"ת בהר מב, ג. בלק עב, א. ובכ"מ.

65) תניא אגה"ת ספ"י.

66) שם ספ"א.

67) ראה לקו"ת בלק שם: "בחול... שם אלוֹקִים... מסתיר... לכן צ"ל הצעקה בתפילה לצאת מן ההסתר... אבל בשבת כתיב ויכל אלוֹקִים... יוצאים מבחינת ההסתר... אין שייך צעקה, רק אדרבה, ההתענגות בה' מן הגילוי שמתגלה בשבת".

68) "תשובה עילאה היא דיתעסק באורייתא בדחילו ורחימו" (שם ספ"ח).

69) להעיר מהנהגת האריז"ל ש"היה מעיין ו' דרכים בהלכה כנגד ו' ימי המעשה, וא' ע"ד הסוד כנגד יום השבת" (טעמי המצוות להרח"ו פ' ואתחנן), שזוה מובן, שבימי המעשה היה עיקר לימודו בנגלה, וביום השבת היה עיקר לימודו בנסתר. וראה אג"ק אדמו"ר מהר"ש (ע' כו): "ביום הש"ק ב' שלישים בנסתר ושליש בנגלה".

70) שם רפ"ו.

71) תניא פ"ה.

72) תמיד בסופה.

73) ובהדגשה יתירה - בבואנו זה עתה מסיום מחזור שמיני (והתחלת מחזור תשיעי) דלימוד הרמב"ם ע"י רביים מישראל.

74) ב"ק יז, א. וש"נ.

75) להעיר משיעור היומי ברמב"ם (הל' ת"ת פ"ג ה"ט) - "דברי תורה נמשלו כמים".

76) וגם השלימות דלימוד התורה שבתשובה עילאה ("כמים לים מכסים") מודגשת בפרשת נח - כיוון שעניין המבול למעליותא (כפי שהוא בתורה) מורה על השלימות ד"כמים לים מכסים" (נתבאר בארוכה בלקו"ש ח"ל ע' 16).

77) שו"ע אדה"ז אר"ח סתצ"ב ס"ב.

78) השלמה לשו"ע אדה"ז (להר"נ מדובראוונא) סקל"א ס"ח. 79) ובפרט לפני ז' מרחשוון - ש"היה דומה להם כאילו הם עדיין בארץ־ישראל עסוקים בענייני הרגל" (ש"ך חו"מ סמ"ג סקמ"ז).

טהרת העולם תלויה ביחיד

מנוחת העולם מעין לעתיד

...כאשר מדברים אודות המצב שיהיה בגאולה האמיתית והשלימה עליידי משיח צדקנו – "וערבה לה" מנחת יהודה וירושלים כימי עולם וכשנים קדמוניות" – מקשרים את העניין ד"ימי עולם" עם "ימי נח", שנאמר "כי מי נח זאת לי", כנזכר לעיל בארוכה.

ועניין זה מהוה הוראה לכל אחד ואחת מישראל – מכיוון ש"התורה היא נצחית":
 כאשר יהודי מתבונן סביבו ורואה ש"החושך יכסה ארץ וערפל לאומים", והוא בעצמו צריך לצאת ולהלחם עם העולם כולו, וביודעו שכאשר יוצאים למלחמה אי אפשר לדעת מי יהיה המנצח וכו', הרי יכול לבוא לידי נפילת הרוח וכיוצא בזה – הנה . . . מסבירים לו את ההוראה הנלמדת מהתחלת פרשת נח: ...אף-על-פי שנח היה לפני מתן תורה, ועמד אחד ויחיד נגד העולם כולו שהיה במעמד ומצב דתכלית הירידה – הנה עליידי עבודתו ופעולתו והנהגתו באופן ד"צדיק תמים" נחל ניצחון מוחלט בתכלית השלימות, עד כדי כך שפעל "עולם חדש" לגמרי, ופעל את העניין ד"וירח ה' את ריח הניחוח", ובאופן ד"נח נח" ב' פעמים, נייחא בעליונים ונייחא בתחתונים, כלומר, שנח לבדו פעל שכל העולם כולו יהיה במעמד ומצב דתכלית השלימות.

ועד כדי כך – בדוגמת שלימות העולם בגאולה האמיתית והשלימה עליידי משיח צדקנו . . . שלכן מקשרים את העניין ד"וערבה לה" מנחת יהודה וירושלים" . . . עם מעמד ומצב העולם בימי נח – "כימי עולם, כימי נח".

(משיחת ר"ח חשוון תשמ"ג, התוועדויות תשמ"ג כרך א, עמ' 366-370)

הכוח לבירור העולם – מהשלום בתיבה

...בכדי לפעול טהרת הארץ . . . נדרשים שני עניינים: א) טהרת העולם שנפעלת עליידי הביטול ד"ותשחת" ו"חמס" בארץ עליידי המבול ש"בלה את הכל כו". (ב) הפעולה החיובית דבירור וזיכוך העולם (ולא שבירת העולם).

ויש לומר, שבכללות נפעל זה עליידי (א) המבול שטיהר את העולם מ"מלאה הארץ חמס", עליידי "בלה את הכל" (כל מה שחוץ מן התיבה) שבגלוי הרי זה היפך מנוחת וקיום העולם. ו(ב) תיבת נח, שעליה ציווה הקב"ה "עשה לך תיבת וגו'", שבזמן המבול (ש"בלה את הכל") יימצאו נח ובניו בתיבה, ויניצלו ממי המבול ויישארו במציאותם, ואחר כך הרי זה נותן כוח לפעול העבודה בבירור וזיכוך העולם בדרך נייחא (לעליונים ולתחתונים), לא עליידי ביטול העולם:

...בתיבה (וכל הנמצאים בה – כל סדר השתלשלות) שרר מצב של שלום ומנוחה מעין לעתיד לבוא – "וגר זאב עם כבש גו' לא ירעו ולא ישחיתו גו'", כיוון ש"כי מלאה הארץ דעה את ה'" [היפך הגמור מהמצב בעולם אז – "מלאה הארץ חמס"].

ומזה בא הכוח, שאחר כך כאשר יהיה "צא מן התיבה" ובכל הזמנים לאחרי זה – יוכלו לפעול בירור וזיכוך העולם, באופן שהעולם עצמו יתעלה (באופן של נייחא).

(משיחת ש"פ נח תנש"א, התוועדויות תנש"א כרך א, עמ' 236)

ספר 'מגיד מישרים' ל'בית יוסף'

מרן מחבר השולחן-ערוך, רבי יוסף קארו, עסק גם בפנימיות התורה, כפי שמוכח מספרו 'מגיד מישרים' • בשיחותיו מציין הרבי לנאמר בספר • כיצד הסביר ה'מגיד' ל'בית יוסף' שתלמיד הבין בקלות עניין שהוא עצמו התייגע עליו רבות? • ביאור שכר הנשמה בזכות עבודתה בעולם • דברים נוקבים על המתפללים תפילה שלא כסדרה ובדילוגים

בעל מנחת אלעזר ממונקאטש, ובעצמו מחבר הספרים 'תפארת צבי' על ספר הזוהר - שכאשר סיפרו לרבי ב'יחידות' על מחבר תורני שהשאיר יכול תורני מבורך, ופרץ סכסוך בין צאצאיו בקשר להוצאת ספריו, ואזיי בסערת נפש נטל אחד הנוגעים בדבר תכריך של כתביו והשליכם בתוך האח הבווערת - נענה הרבי ואמר: "זאת עלתה לו כנראה מפני שאותו מחבר מפקפק באחד מספריו על עניין ה'מגיד מישרים' שהיה לו למרן ה'בית יוסף' " (רשימת הרב משה מרינובסקי - 'כפר חב"ד' גליון 515, ל' אדר א' תשנ"ב, עמ' 20).

ואגב העיסוק בדמותו של מרן ה'בית יוסף' כדאי לצטט התבטאות נדירה של הרבי אודותיו ולפיה זכה ה'בית יוסף' ויש לו חלק בקיום המצוות של כל יהודי ויהודי, מכיוון שהוא זה ש'הוריד' לפועל מהש"ס והראשונים פסקי דין והלכה למעשה, ולאורו הולכים כל בני-ישראל.

ברית מילה עושה את השבת

באחת השיחות (לקוטי שיחות כרך לה, עמ' 53 ואילך) דן הרבי במקור הדין שמילה דוחה

כשהרבי הזכיר את הספר 'מגיד מישרים' הוסיף: "בספר 'מגיד מישרים' להבית-יוסף נכללו וסופרו הדברים שה'מגיד' אמר להבית יוסף בחלומו" (שיחת מוצאי שבת פרשת תזריע-מצורע תשל"ט, שיחות-קודש תשל"ט כרך ב, עמ' 662). על גדולתו של הבית-יוסף בתחום פנימיות התורה ניתן ללמוד מספר זה, וכך התבטא הרבי בהתוועדות שבת פרשת בלק תשד"מ (התוועדות תשד"מ כרך ב, עמ' 2114; 'יין מלכות' עמ' 194): הבית יוסף... עסק גם בפנימיות התורה כמובן מספרו 'מגיד מישרים' כו'.

הגילויים בהתאם לעבודתו

מסביר הרבי בלקוטי שיחות כרך כא (עמ' 176 הערה 34):

בשורות השונות מהמגיד להבית יוסף (במשך שנים רבות)... אינן בשורה אחת (שפעם אחת נאמרה בפרטיות ופעם בקיצור) - שהרי פשוט שבמשך השנים היו כמה וכמה שינויים בדרגות ובמצבו של הבית יוסף... ובהכרח שיהיו שינויים גם בשכרו (בהתאם לדרגת עבודתו)... העיד הגאון רבי מרדכי שפילמן - מתלמידי

לשאר העם, מה שאין כן ליחידי סגולה. ואמנם גם המגן אברהם בסימן תקצ"ז בריש הסימן הביא שלושה סוגים של הימנעות ו'אתכפיא' בראש השנה בסדר הבא:

א. כתב הב"ח שהמהרש"ל לא אכל דגים בראש השנה שהיו חביבים עליו. ורצה למעט תאוותו בדבר מסויים וכן כתב בשל"ה.

ב. ובסוף סימן תקפא כתב בשמו הב"ח שלא ילבוש בגדים חשובים רק לבנים, ונראה לי במקום שאין נוהגים ללבוש לבנים לא ילבש חשובים כל כך.

ג. ובמגן[יד] מי[שר]י[ם] כתב בפרשת נצבים שלא לאכול בשר ולשתות יין ברה"ה.

והנה נראה מכאן שגם לה'מגן אברהם' אין הדבר מוקשה. ולהוסיף, שהקושיא היא לא מהפסוק בעזרא אלא ממשנה מפורשת בחולין פג, א שבערב ראש השנה משחיתין את הטבח וכו'. אם כן מפורש שמצווה לאכול בשר, וכבר האריכו האחרונים בזה - וראה מה שכתב בזה בספר מאמר קדמות ספר הזוהר להגאון ר' דוד לוריא (הרד"ל) מביחוב ענף חמישי אות ב'; ועוד.

שלילת לחם בושה

בלקוטי שיחות (כרך יד עמ' 158, כרך טו עמ' 95 הערה 18) מציין הרבי:

ראה ירושלמי ערלה פרק א' הלכה ג': דאכיל מן חבירה בהית (בוש) מסתכל ביה (וראה לקוטי תורה צו ז, ריש עמ' ד), ולהעיר ממגיד משרים להבית יוסף בראשית מהדורא קמא דיבור המתחיל אור ליוה"ש יד לטבת (י,א).

הכוונה למבואר שם בעניין ירידת הנשמה למטה, הסבר מחלוקת התנאים אם נוח לו לאדם שנברא אם לאו. תכלית האדם היא לעבוד את השם יתברך וכך יקבל שכר בזכות ולא בחסד ולא יתבייש, וזה ניתן להשיג רק בעולמנו זה, לכן נוח שנברא. מאידך, מפני החשש שמא יקלקל האדם מעשיו ובמקום לתקן יקלקל עוד יותר, לכן נוח לו שלא נברא. וזה לשונו:

"עד שלא באו הנשמות לעולם דומין למי שאוכל לחם בלא עבודה ומשום הכי נוח לו שנברא, כלומר הנשמות מתביישות מעצמן לאכול

שבת - אם מגזרה-שווה "אות ברית ודורות" (לך יז, יא-יב); אם מהכתוב (בפרשת תזריע יב,ג) "ביום השמיני ימול"; או מ"ושמרו בני-ישראל את השבת" (תשא לא, טז ובמכילתא שם) - וכן את ההבדל בין ג' הלימודים בהלכה ובדרך החסידות, ומבאר שם (עמ' 54-55):

לדעת המכילתא שנלמד מהכתוב בפרשת שבת משמע שהוא מדיני שבת... שמהדרכים "לעשות את השבת" הוא למול בשבת, כי על-ידי-זה "שומרים ועושים" את השבת...

ובהערה מצוטטים כמה מקורות (זוהר; ציוני פרשת לך יז, ב) ואחריהם מביא כדלהלן:

ובמגיד משרים להבית יוסף פרשת תזריע ד"ה והלא: וביום השמיני ימול וכו' כלומר כד תסתלק בבניה דאיהי תמינאה מיבעיא ליה למיגור ערלה כו' ומשום הכי דחייא שבת דתמן איהו שבת הגדול.

הימנעות מבשר בעשי"ת

וכך מתבטא הרבי (לקוטי שיחות כרך יד עמ' 370) בדבר הצורך בהוצאות ראש השנה, שהוא יותר מבשאר ימים טובים, מכיוון שבראש השנה נדרש (כנאמר בעזרא (בחמיה ח,י) - הובא בשולחן ערוך בית יוסף ובשולחן ערוך אדמו"ר הזקן סימן תקפג סעיף ד) "אכלו משמנים ושתו ממתקים".

ומציין שם בהערה 14: "צריך עיון קצת במגיד משרים (להבית יוסף) סוף פרשת נצבים".

הערת הרבי מכוונת לנאמר ב'מגיד משרים' שם (כאן בתרגום ללשון הקודש):

"ובעשרת ימי תשובה שלא לאכול בשר ולא לשתות יין... ויש לכפות בהן את היצר הרע ולכן צריך להתענות בהם.. ומכל מקום צריך לא לאכול בהם בשר ולא לשתות יין ואף בשאר אוכלין ומשקין להמעט בהם. ואף-על-גב דאמר עזרא 'אכלו משמנים' - הרי זה מוסב כלפי שאר העם מה שאין כן ליחידי סגולה. ועוד, ד'משמנים' היינו שמן וחמאה וחלב אבל לא בשר. וכן בשתייה, ולא אמר 'שתו יינות' אלא משקין אחרים שהם מתוקים".

כלומר, הרבי אינו רואה בדברים אלה סתירה מפורשת, אלא רק 'צריך עיון קצת', שהרי בפירוש נאמר להבית-יוסף שפירוש הפסוק כפשוטו הוא

הקדוש היה מעיין הרבה ובא לדעתו ישוב נכון ושמח הרבה... נענה תלמיד אחד רך בשנים ואמר אם יותן לי רשות... ואמר לו התלמיד-חכם הדרך כמות שהוא, אמר לו מר"ן ברוך אתה לשמים שזה הדרך שאמרת והוא האמת... מר"ן ז"ל נצטער שכל מה שטרח הוא ז"ל אותו הת"ח אמר בנקל, אמר לו המגיד אל תצטער שאתה זכית לטרוח מאד ועל-ידי זה כיוונת לאמת... אך אחר שהטרחת שהוצאת לאור העניין עתה כל חכם יכול להבינו... התלמיד-חכם ההוא קלטו מן האוויר..."

לפעמים (ראה לקוטי שיחות כרך יג עמ' 209; ועוד) הביא הרבי דברים אלו בשיחותיו מספר 'כתר שם טוב' עמ' רנו, בתור ביאור האריז"ל להבית-יוסף שאחר שפתח הצינור כל אחד ואחד יכול להבינו, אך לפי השמועה, לפחות פעם אחת ציין שהדברים נאמרו על-ידי המגיד ל'בית יוסף'. בפעמים נוספות הזכיר (ראה לדוגמה שיחת יו"ד שבט תשל"ו - שם עמ' 450) כי לפי נוסח אחד היה זה האריז"ל; ולפי נוסח שני גילו לו מן השמים!

נטילת ידיים במוצאי צום

בלקוטי שיחות כרך יט עמ' 439 נדפס "ממכתב כ"ק אדמו"ר שליט"א" - כדלקמן:

תשואת-חן על ההערות בנוגע: ...נטילת ידיים במוצאי תשעה באב ויום הכיפורים ממגיד מישירים להבית יוסף פרשת וישב דמפרש שם הטעם שאין נוטלין ביום תשעה באב ויום הכיפורים - הרי גם בחסידות מובא הטעם, ובכל-זאת נוהגים בנטילת ידיים במוצאי היום.

פירוש הדברים:

ב'מגיד מישירים' שם נתבאר שבט' באב ויום הכיפורים אין סטרא אחרא שורה ולכן לא נדרשת רחיצת הידיים. על כך הגיב הרבי שגם בחסידות מבואר כעניין זה, ובכל זאת מנהג חב"ד שבמוצאי הצום נוטלים ידיים.

נטילת ציפורניים בערב שבת

במכתב הרבי (לקוטי שיחות כרך כד עמ' 343) המתייחס ל"זמן קציצת ציפורנים בערב-שבת" נאמר:

לחם המלך בלא עבודה, ומשום כך מתאוות לה לבוא לזה העולם ונוח להם להבראות. וכדי לצאת מאותה בושה צריכות לבוא לזה העולם [ה] תעסק בתורה ומצוות 'לעבדה ולשמרה' ויאכלו לחם ללא בושה".

'אני המשנה המדברת בפוך'

כשביאר הרבי את שלוש הדרגות בשליחות על-פי הנגלה שבתורה (לקח טוב - למהר"י ענגיל - כלל א), הוסיף עוד לבאר על-פי פנימיות התורה, ואת האופן השני בשליחות הסביר כך (תורת מנחם, תשט"ז, כרך טו"ב עמ' 184):

באופן זה השליחות לא חדרה בעצם מציאותו, הוא נשאר מציאות לעצמו ('יש מי שאוהב'); אבל בשעת עשיית השליחות אין זו עשייה שלו, אלא כמו שנאמר (ישעיהו נא, טז); וראה לקוטי תורה פקודי ה' סוף עמוד ד ואילך) "ואשים דברי בפוך", וכמאמר "אני המשנה המדברת בפוך" - מגיד מישירים ריש פרשת ויקרא ועוד. וראה לקוטי תורה שם. שיר השירים מא, א. ובכמה מקומות.

שזהו ביטול נעלה יותר מהביטול של "כעונה אחר הקורא", שהרי שם ישנו "קורא" וישנו "עונה", מה-שאין-כן בעניין "ואשים דברי בפוך" הרי הוא אינו המדבר כלל, אפילו לא כעונה אחר הקורא, אלא "ואשים דברי", "אני המשנה המדברת בפוך", והיינו שהגם שהוא מציאות לעצמו, אבל בנוגע למעשה שלו על-כל-פנים הרי הוא בטל במציאות ("אויס מציאות"), כך שלא הוא העושה, אלא המשלח הוא העושה.

ולכן מסיים בפסוק - "לנטוע שמים וליסד ארץ", כמאמר רבותינו זכרונם לברכה "אי בעו צדיקי ברו עלמא" - כיון שלא הוא העושה, אלא כח המשלח אשר בו.

פתיחת הצינור בתורה

מביא הרב החיד"א ז"ל בספרו חומת אנך משלי ג את הדברים הבאים:

"שסופר שמר"ן הקדוש ז"ל הוקשה לו בבית מדרשו לשון הרמב"ם קשה מאד והיו כמה ימים שלא מצא ישוב. ולילה א[חד] באשמורת מר"ן

י"ח עם הציבור" (סימן נב סעיף ב), ונסמן שם על הגיליון מקור הדברים ב"ספר המגיד", היינו ה'מגיד מישרים' פרשת בהר (הובא בבאר היטב כאן ס"ק א) שכתב להבית יוסף:

"ותקרא כל התפילה מראשה ועד סופה כסדר, לא יחסר אפילו תיבה אחת דהא כולה מוסדת על דרך הסוד ולא כאותם השוטים שמדלגים התפילה בסיבת שינתם הרעה על משכבותם. אוי להם שמקלקלים הצינורות וכמה וכמה רעות גורמים להם ולכל העולם סיבת מניעת השפע לעולם הזה בהיותם מקדימים המאוחר ומאחרים המוקדם". וראה גם בפרשת בשלח ("אתה צריך לומר התפילה עליידי טלאי להקדים המאוחר ולאחר המוקדם?... ואילו תאחר המוקדם הרי אתה מפריד ומקלקל הסדר") - הנה, בניגוד לרבים הסבורים שאין בדברי הרב המגיד הוראה כל כך לרבים, סבור הרבי נשיא דורנו שאדרבה בדורותינו אלה זקוקים במיוחד לתפילה כסדרה!

*

סוגיה הקובעת ברכה לעצמה ובאריכות הדרושה היא פרשת הבטחות המגיד ל'בית יוסף' שיזכה למסור נפשו על קידוש השם. בעניין זה האריך הרבי פעמים רבות - ולזה תיוחד בע"ה רשימה מיוחדת.

ב'מגן אברהם' סימן רפ"ה בשם השל"ה - קודם [אמירת] שניים מקרא ואחד תרגום וב'פרי עץ חיים' שער השבת פרק ג - לאחר הקריאה.

ולכאורה פשוט שצריך להיות קודם הטבילה, על-פי"מה שכתב בש"ך (יורה דעה סימן קצח סעיף קטן כ"ה). ועל-פי המובא מהאריז"ל צריך להיות קודם חצות, שהרי כתב בשם האריז"ל לגלח שערו קודם חצות היום משום לא תחסום שור בדישו, וגם בקציצת צפרניים יש ענין זה דהרי בשערוהי ובטופרהי אחידן (וכן משמע גם מ'מגיד מישרים' משלי הועתק בסידור הרב שמעון מרשקוב בענין נטילת צפורני ידיו ורגליו ביום אחד. אף ששלילת נטילה זו עצמה לא סבירה ליה להאריז"ל כמו שכתב בשערי תשובה סימן רס).

והיינו שמביא דעת ה'מגיד מישרים' גם במקום שהאריז"ל לא סבור כמותו.

תפילה כסדרה דווקא – מועילה

דעתו של הרבי מפורסמת בשלילת הדילוגים בתפילה [הארכנו בזה בשעתו ב'אספקלריא' של כפר חב"ד]; וכך כותב רבנו הזקן: "לכתחילה חייב כל אדם לזרוז את עצמו לבוא לבית הכנסת בעניין שלא יצטרך לדלג כלום כדי להתפלל תפילה

מינוי ל'התקשרות'

אפשר לקבל את גיליון 'התקשרות'

ישירות הביתה באמצעות הדואר

מינוי לשנה: 276 ש"ח (ב-4 תשלומים)

מינוי לחצי שנה: 140 ש"ח (ב-2 תשלומים)

את השם, הכתובת והתשלום יש להעביר לפי הכתובת:

'התקשרות', מחלקת המנויים, ת"ד 14 כפר-חב"ד 60840.

כמוֹכן אפשר להירשם בטלפון ולשלם בכרטיס אשראי, בטל' 072-2770130

פרשת נח

נח איש צדיק תמים היה בדורותיו (ו,ט)

צדיק – צדקתו בקיום רצון ה' יתברך היתה באופן דתמים – בתמימות ובשלמות, במשך כל היום, לא רק בשעה שלמד והתפלל, אלא גם בשעה שאכל ושתה וכו'.

(משיחת כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו)

בוא אתה וכל ביתך אל התיבה (ז,א)

הפירוש ב'לבוא' אל תיבות התורה והתפילה הוא – ידיעה ברורה ומוחלטת שהעיקר הוא תורה ותפילה, ואילו כל שאר ענייני האדם הגשמיים (כדוגמת פרנסה) טפלים ומשניים. בשעה שהכרה זו קבועה בנפש האדם – גם העיסוק עצמו נהפך להיות חלק מעבודת הבורא (או לפחות אמצעי למענה), ואין חשש שה'מים רבים' של עסקי הפרנסה ישטפו אותו.

(לקוטי שיחות, כרך א, עמ' 7-8)

ויבא נח ובניו ואשתו... אל התיבה (ז,ז)

'תיבה' רומזת לתיבות התורה והתפילה. אין אדם יכול להסתפק בכך שהוא עצמו נכנס לתיבות התורה והתפילה, כלומר, שנמצא במצב של קדושה ועילוי. מחובתו 'להכניס' גם את בני ביתו – "בניו ואשתו" – אל התיבה.

יתרה מזו: חז"ל אמרו (רש"י דברים ו) "בניך – אלו התלמידים", ו'אשה' רומזת למקבל. 'בן' ו'אשה' כוללים אפוא את כל בני ישראל, כי כל בני ישראל, שהם קומה אחת שלמה, מקבלים זה מזה. כשאדם מכניס ל'תיבה' עוד יהודי, הוא זוכה לעזר ולסיוע מלמעלה בעבודתו הפרטית, ככתוב (פסוק טז), "ויסגור ה' בעדו". וכפי שאמרו חז"ל (תמורה טז) שכאשר העשיר משפיע לעני, מתברכים שניהם, הן הנותן והן המקבל.

(לקוטי שיחות כרך א, עמ' 10-8)

נבקעו כל מעיינות תהום רבה וארובות השמים נפתחו (ז,א)

שני סוגי טרדות מונעות את האדם מעבודת ה': "מעיינות תהום רבה" – טרדות הבאות מדברים פחותים וגשמיים, טרדות ודאגות הפרנסה וכיוצא בזה. "ארובות השמים" – טרדות הנובעות מעניינים נעלים ורוחניים, כמו הטרדות של עסקנות ציבורית וכיוצא בזה. העצה לשני סוגי הטרדה היא (כנ"ל) – "בוא אל התיבה", להיכנס אל תוך תיבות ואותיות התורה והתפילה.

(לקוטי שיחות כרך א, עמ' 5)

הלכות ומנהגי חב"ד

שבת קודש פרשת נח

ד' במרחשוון

הפטרה: "רני עקרה... אמר מרחמך ה'" (ישעיה נד, א-י)¹.

בימינו אלה אין מכריזים ומברכים תענית בה"ב (ראה להלן).

בקריאת התורה בפרשת 'לך-לך', במנחת שבת, וכן בימי שני וחמישי, קוראים לעליית 'לוי' עד 'והכנעני אז בארץ'; ולישראל: "וירא ה' אל אברם... וחיתה נפשי בגללך"².

יום שני

ו' במרחשוון

הערב, יום ראשון בלילה אור ליום שני, אפשר לראשונה לקדש את הלבנה, למנהגו שממתינים עד שבעה ימים³ מהמולד.

תענית 'שני' קמא. בימינו אלה, אין נוהגים בתעניות בה"ב⁴, גם (ואדרבה - בעיקר) בחוגי החסידים. כמובן, הנוהגים להתענות - 'ימשיכו במנהגם הטוב, ואין להתיר להם אלא לצורך, כמו חולשת בריאות הגוף; אך חובת הכול היא להוסיף בימי רצון' אלו בקו השמחה בגלוי, ב"פיקודי ה'".

1) ספר-המנהגים עמ' 32. לוח כולל-חב"ד.

2) ספר-המנהגים עמ' 14. לוח כולל-חב"ד. הטעם הוא, כנראה, כדי להתחיל ולסיים בדבר טוב (רמ"א ס"ס קלח. ועיין שערי-אפרים שער ז"ס ונו"כ).

3) אין צריך שבעה ימים שלמים, ודי ביממה השבעית - 'התקשרות' גיליון תנד עמ' 15 ושי"נ.

4) במדינות אשכנז נהגו להתענות בימי שני וחמישי ושני שאחרי המועדים פסח וסוכות, לפי חוששים שמא מתוך משתה ושמתה המועד באו לידי עבירה. והיו ממתנינים עד שייצאו חודשי ניסן ותשרי (טושו"ע ושו"ע אדמוה"ז ס' תצב). נהגו לברך את המתענים בשבת שלפניו, אבל אין מברכים אותם בשבת מברכים החודש, וגם לא בשבת ר"ח אייר או מרחשוון (שו"ע רבינו שם ס"ד).

ישרים, משמחי לב"⁵.

יום שלישי

ז' במרחשוון

יום שני בלילה - אור ליום שלישי, בתפילת ערבית מתחילים בארץ-ישראל לשאול 'טל ומטר' בברכת השנים⁶. בן ארץ-ישראל הנמצא בחוץ-לארץ ובן חו"ל הנמצא בארץ-ישראל - כל אחד מהם ישאל כבני הארץ שנמצא בה⁷. אם התחיל לשאול בארץ-ישראל בז' במרחשוון ואחר-כך יצא לחו"ל, ממשיך לשאול כבני ארץ-ישראל; אך אם נעשה שליח ציבור - ישאל בחזרת-הש"ץ כבני חו"ל⁸.

אין מפסיקים להכריז 'טל ומטר' לפני תפילת שמונה-עשרה⁹.

שכח 'טל ומטר'¹⁰ ונזכר בתוך הברכה, קודם "ה'" של סיום הברכה, חוזר ל"ותן טל ומטר" וממשיך כסדר. נזכר אחר שאמר "ה'" שם, מסיים

5) 'התוועדות' תשמ"ח ח"ג עמ' 258 ואילך, וראה שם ביאור טעמו של דבר - אם כי הרבי נשיא דורנו בעצמו הקפיד להתענות בתעניות אלו, ובחודש אייר תשמ"ח אף אמר בכל הצומות 'דברי כיבושין', שמהם נעתק האמור בפנים.

6) שו"ע אדמוה"ז ס' קיז ס"א.

7) והעיר על כך הרבי (שערי הלכה ומנהג או"ח ח"א ס' ע. 'התקשרות' גיליון תרמ"ד עמ' 18): "צע"ג מפני מה לא פסקו שבדעתו לחזור - במשך ימי הגשמים - ישאל מטר ב'שומע תפילה' כיחיד. ויש לעיין בברכיי-יוסף, ואינו תחת-ידי" (ב'התקשרות' שם צוין גם לס' אשי ישראל על ה' תפילה, פכ"ג ס"ל ושי"נ).

8) קצות-השולחן ס' כא ס"י.

9) לוח כולל-חב"ד. וע"פ הנהגה בראש-חודש (ראה בגיליון 'התקשרות' הקודם; ובקל-חומר מנחה) יש לטפוח על השולחן כדי להזכיר זאת לציבור. ואכן מסר הר"ח ר"ל שי' גרונר, שלמיטב זכרונו, פעם שאל אותו כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו למה לא טפחו על השולחן להזכיר אמירת טל ומטר.

10) מכאן ואילך על-פי שו"ע אדמוה"ז ס' קיז ס"ד-ה, דברי הגרא"ח נאה, והסיכום שב'התקשרות' גיליון ת"ת, ושי"נ.

שכח 'טל ומטר' ונזכר כשהגיע זמן התפילה הבאה, מתפלל בתפילה הבאה פעמיים שמונה עשרה: הראשונה לחובת התפילה הנוכחית והשנייה כתשלומין לתפילה הקודמת. אולם אם נזכר אחר מנחת ערב־שבת, לא יתפלל בערבית של שבת שתיים. המסופק אם שאל 'טל ומטר', עד מלאות שלושים יום מהיום¹³ [השנה - עד ערבית אור לח' כסלו ולא עד בכלל], דינו כמי ששכח לאומר¹⁴.

יום חמישי ט' במרחשוון

תענית 'חמישי'.

ונשאר בצ"ע.
13) אף הש"ץ אינו מוחזק עד ל' יום, ראה לקט ציונים והערות לשו"ע אדמוה"ז סי' קיד סו"ס י.
14) על-פי שו"ע אדה"ז סי' קיד ס"ג, שערי תשובה הנ"ל בשם הריטב"א, וקצות השולחן סי' כא ס"ו.

הברכה ואומר "ותן טל ומטר לברכה" קודם "תקע בשופר"¹¹. נזכר לאחר שהתחיל "תקע", יאמר זאת בברכת "שמע קולנו", לפני "כי אתה שומע". שכח גם שם, ונזכר אחר ה' של סיום הברכה, יסיים החתימה ויאמר זאת שם. נזכר לאחר שהחל "רצה", חוזר ל"ברך עלינו" (ורק אם נזכר לאחר שאמר שם ה' של סיום ברכת 'מודים' או 'שים שלום' יאמר "למדני הוקיך" ויחזור ל'ברך עלינו'). אם נזכר לאחר שסיים את "יהיו לרצון" האחרון, חוזר לראש התפילה, ואינו אומר ה' שפתי תפתח", ורשאי לרדת לפני התיבה לחזרת הש"ץ במקום זה¹².

11) קצות השולחן סי' כא ס"ט, דלא כערוך השולחן סי' קיז ס"ו.
12) בשערי תשובה שם כ' מס' שלמי חגיגה ע"פ הריטב"א שכאשר חוזר לראש התפילה א"צ לומר אד' שפתי תפתח (ובערוך השולחן ס"ח תמה ע"ז, שהרי תיקנו לומר פסוק זה קודם התפילה, ועתה הברכות מפסיקות בינו לבין הפסוק, והן כבר בטלו). ובקצות השולחן סי' כא בבדי השולחן ס"ק ה' כ' שאם סיים תפילתו וחוזר לראש ה"ה ממש כמתחיל תפילה חדשה וצריך להמתין כדי הילוך ד"א, ולכן פסק (גם בפנים שם) שאז יתחיל מאד' שפתי תפתח. אבל להלן בבדי השולחן סו"ס עח הביא את דברי הריטב"א הנ"ל,

לזכות
אנשי החסד הדגולים
הרה"ח ר' אברהם משה דייטש והרה"ח ר' גבריאל גופין שיחיו
ולע"נ האחים הרה"ח ר' זלמן יודא ור' יוסף יצחק,
בני הרה"ח ר' שלום ישעי' ע"ה דייטש